

درباره‌ی متون مقدس

نیلوفر

متن مقدس بودایی

Lotus Sutra

کاری نمی‌آید باید آن را رها کرد و سفر را ادامه داد. و از طرف دیگر، وسیله‌ی شرلوکه‌ها ۱۰ پرتیکه بوداییان ۱۱ و بوداسف‌ها ۱۲ تنها از این رو با هم تفاوت دارند که هر یک با قابلیت‌های دسته و گروهی از موجودات منطبق‌اند. اما در این مشترک‌اند که هر یک سرنشینان خود را به سلامت از آب عبور می‌دهند. بنابراین، این سه وسیله برای آن به وجود آمده‌اند که برای مردم گوناگون و در مقام‌های گوناگون سودمند باشند و گر نه راه یکی بیش نیست. بودا این سه وسیله ۱۲، یعنی شرلوکه‌ها، پرتیکه بوداییان و بوداسف‌ها را "وسیله‌ی ماهرانه ۱۴" می‌دانسته که در نهایت تنها یک وسیله، یعنی وسیله‌ی بودا ۱۵ وجود دارد که به روشن‌شدگی می‌انجامد. به عبارتی دیگر، هنگامی که بودا به مخاطبان مختلف آموزه‌های مختلفی را تعلیم می‌دهد در حال فریب و گمراهی آن‌ها نیست؛ بلکه از وسیله‌ای ماهرانه برای منطبق و سازگار کردن تا پیام اصلی‌اش با تمایلات و نیازهای افراد و گروه‌ها استفاده می‌کند. در واقع، گرچه بودا سه وسیله‌ی شرلوکه‌ها، پرتیکه‌ها و بوداسف‌ها را تعلیم می‌دهد سرانجام همه‌ی آن‌ها در ذیل وسیله‌ی بودا می‌گنجد و همه‌ی آن‌ها به بیداری می‌انجامند.

این دیدگاه در تمثیل مشهور "خانه‌ی آتش گرفته" توضیح داده شده است. در این تمثیل پدری می‌خواهد کودکان بازیگوش خود را از میان شعله‌های آتش نجات دهد. از آن جا که کودکان به فریاد پدر اعتنا نمی‌کنند او به آن‌ها قول می‌دهد اگر از بازی دست‌شویند و خانه را ترک

اند، هفت تا ده ترجمه وجود داشته که امروزه فقط سه ترجمه‌ی آن باقی مانده است.

"سوره‌ی نیلوفر" یکی از مردمی‌ترین متون مقدس آیین بودایی مهبایانه‌ی هندی است و به خصوص در شرق آسیا و در ژاپن از اهمیت خاصی برخوردار است. در ژاپن، "سوره‌ی نیلوفر" مهم‌ترین متن آیین بودایی مردمی است و اساس تعلیم فرقه‌های مهبایانه‌ی تن‌نالی ۴ و نیچی ۵ رن است. اما دیگر مکاتب مهبایانه نیز این سوره را به رسمیت می‌شناسند؛ زیرا حاوی تعلیم اساسی مهبایانه یعنی آموزه‌ی "سرشت متعالی بودا" ۶ و آموزه‌ی امکان آزادی جهانی ۷ است.

در همه‌ی معابد زن همه روزه این سوره را می‌خوانند. در مهبایانه این سوره را حاوی آخرین و برترین تعلیم بودا دانسته‌اند و برخلاف سوره‌های "هینه یانه"، که حاوی بخش ناچیزی از تعلیم بوداسته می‌گویند که بودا آن را در پایان دوره‌ی تعلیم بیان کرده است.

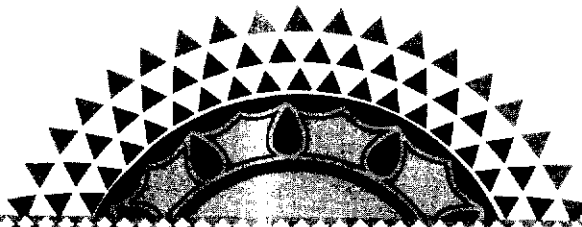
"سوره‌ی نیلوفر"، همچنان که اشاره شد گفتار بودا بر روی قله‌ی کوه کرکس است که آن را در جمع مخاطبانی که به لحاظ نیاز و گرایش در سطوح مختلف بودند ایراد کرده است. در این گفتار بودا نشان می‌دهد که یک موجود از راه‌های بسیاری می‌تواند به بیداری ۸ و روشن‌شدگی ۹ (سنسکریته: بودی bodhi) برسد، اما این راه‌ها تنها به طور موقت اعتبار دارند. این راه‌ها همانند کلک‌اند که وقتی سوار با آن از رود می‌گذرد و به خشکی می‌رسد دیگر قایده و سودی برای او ندارد؛ در خشکی کلک به

سرنوشت ساکنان هر کشوری یا دینی سرشته شده است و زاین نیز از این قاعده مستثنا نیست. بخش بزرگی از تاریخ ژاپن با یکی از سنت‌های بزرگ آیین بودا، یعنی سنت بودایی مهبایانه گره خورده است؛ این سنت قرن هاست که چون خون در رگ‌های فرهنگ ژاپن جاری است. سنت مهبایانه همانند دیگر سنت‌ها از چشمه‌ی جوشان و زلال متنی مقدس روان بوده است و "سوره‌ی نیلوفر" یکی از مهم‌ترین متون مقدس آن است.

سوره‌ی نیلوفر، گفتار بودا بر قله‌ی کوه کرکس است و نام دیگر آن، سددرمه یوندریکه سوتره ۲، یعنی "سوره‌ی نیلوفر، آیین نیک و حقیقی" است.

نام‌گذاری این سوره به "نیلوفر" به جهت اهمیتی است که نیلوفر در آیین بودا دارد. نیلوفر، که همان سوسن آبی است در آیین بودا نماد سرشت حقیقی موجوداتی است که به لجن دنیای سنساره (samsara) و نادانی (avidya) آلوده نشده‌اند و پاک از همه‌ی آلودگی‌ها می‌زیند. و به تعبیری دیگر، نیلوفر نماد بیداری است. اغلب نیلوفر را نماد جهانی با ساقه شش محور می‌دانند. در شمالی نگاری بودایی نیز به نیلوفر بر می‌خوریم؛ در آن جا بودا را نشسته بر تختی از نیلوفر به تصویر می‌کشند. همچنین در مکتب "پاک بوم" ۳ بودایی، نیلوفر نماد آموزه‌ی بوداست.

"سوره‌ی نیلوفر" سبک واحدی ندارد؛ نیمی از این کتاب به نثر و نیم دیگر آن به نظم نوشته شده است. از این متن، که تاریخ نوشته شدن آن را قرن اول میلادی دانسته

ع. پاشایی است:

کنند به هر یک بنا میل و علاقه شان یک گردونه بدهد؛ به یکی گردونه‌ای که آهو آن را میکشد، به دیگری گردونه‌ای که بز آن را می‌کشد و به سومی گردونه‌ای که گاو میش آن را می‌کشد. اما هنگامی که کودکان با این ترفند از میان شعله‌های آتش بیرون آمدند گردونه‌ای بسیار باشکوه را دیدند که گاو میشی سفید آن را می‌کشید. این تمثیل نشان می‌دهد که اگرچه بودا به خاطر هم دردی و مهربانی که به موجودات داشت تعالیم مختلفی را که متناسب با سطوح مختلف مخاطبان بود عرضه داشته تعلیم حقیقی او این است که فقط یک گردونه‌ی بودایی هست و گردونه‌های دیگر همانند کلکی اند که وقتی سوار به کمک آن به آن سوی آب رفت از آن بی‌نیاز می‌شود.

"سوره‌ی نیلوفر" نیز ایمان ۱۶ به راه آزادی را که بر اثر آن بوداییان و بوداسف‌ها می‌توانند به یاری موجودات بشتابند مهم می‌شمرد در "سوره‌ی نیلوفر" فصلی مستقل به بوداسف اولوکیشتوره ۱۷، اختصاص دارد که در آن به طور خاص مفهوم استمداد از بوداسف به وضوح بیان شده است. این سوره از سی و دو کالبدی سخن می‌گوید که او برای خلاصی و رهایی رهروان از رنج در آن کالبدها تجلی می‌کند.

بودایی که در این سوره معرفی شده است یک شخص تاریخی نیست بلکه او تجلی ۱۸ رومه کایه ۱۹، است که وجودی ازلی دارد. بودای جلودانه همیشه در قله‌ی کوه کرکس اقامت دارد و از ابدیت تا ابدیت سخن می‌گوید و مقام بودایی را برای همه‌ی موجودات تضمین می‌کند. هر موجودی در این سرشت متعالی بودا (بودا سرشت) ۲۰ شرکت دارد و از این رو، می‌تواند به مقام بودایی برسد؛ یعنی به سرشت حقیقی خودآگاه و به پیللاری و روشن شدگی نایل شود.

"سوره‌ی نیلوفر" بیست و هفت دفتر دارد. بودا در دفتر دوم، یادآور می‌شود که فقط "چنین رفتگان" که برترین حقیقت را درمی‌یابند و "فراشناخت بوداییان" چندان ژرف و بی‌کران است که شرواکه‌ها و پرتیکه‌بوداییان نمی‌توانند آن را دریابند و حتی از دسترس بوداسف‌های دازنده‌ی برترین بوم نیز بیرون است.

در دفتر سوم و چهارم دو تمثیل جالب هست که نشان می‌دهد بوداییان خل سوز، هم نیک خواه شرواکه‌ها و هم خیرخواه بوداسف‌ها.

در دفتر پنجم بودا به ابر و خورشید مانند شده است که یکسان بر همه باران و روشنی می‌بارد. دفترهای دیگر اصولاً در باره‌ی نکوکاری یا اجر است که از راه خواندن و تبلیغ و تصدیق این سوره حاصل می‌شود.

دفتر بیست و چهارم و بیست و پنجم به معرفی و ستایش بوداسف اولوکیشتوره اختصاص دارد. متن زیر بخشی از "سوره‌ی نیلوفر" به ترجمه آقای

۹. نیروهای بودا، بی‌پای‌های گوناگون او،

آزادی او، سمدای‌های او،

و نیز دَرَمه‌های دیگر یک بودا را

هیچ‌کس نمی‌تواند اندازه بگیرد.

۱۰. او، پیش‌تر، با پیروی بوداییان بی‌شمار،

راه‌های گوناگون راه

دَرَمه‌های ژرف و لطیف

دشوارید و دشواریفهم راه، به تمامی درنوشت.

۱۱. او در تمام کرورهای بی‌شمار گل‌بها این راه‌های

گوناگون را درنوشت؛ [آن گاه] توانست بر صفه‌ی

روشن‌شدگی به ثمره برسد؛

من این را کلاماً می‌دانم.

من و بوداییان ده جهت

تنها کسائی هستیم که می‌توانند

۱۲. از چنین ثمرات بزرگ و چنین پادفراهمه،

چنین آموزه‌های گوناگون سرشت‌ها و نشانه‌ها بدانند.

۱۳. این دَرَمه‌ها را نمی‌توان به بیان آورد؛

واژگان، که فقط نشانه‌اند در آن‌ها آراماند.

از گونه‌های دیگر جانداران

هیچ یک نمی‌تواند آن‌ها را بفهمد

مگر جمع بوداسفان

که نیروی ایمانشان استوار است.

دستاویزهای خوب

۱. آن‌گاه سرور جهان آرام از سمدای‌اش برخاست و رو به شاری پوئره کرده گفت: "قراندانش بوداییان بسی ژرف و بی‌کران است. در این فرادانش، سختیاب و ورود به آن دشوار است چندان که هیچ یک از نویسندگان یا پرتیکه‌بوداییان نمی‌توانند آن را بدانند.

۲. "چرا چنین است؟ در زمان‌های قدیم بودا به تن خویش نزد هزاران هزار کرور از بوداییان بی‌شمار رفته دَرَمه‌های راه‌های بی‌شمار آن بوداییان را به‌تاملی به جا آورد. چون آوازه‌ی مجاهدت دلیرانه و گرمروی او همجا پیچید دَرَمه‌های ژرفی یافت که هرگز پیش از آن نبوده است. آن‌چه فرامی‌آموزد همخوان است با آن‌چه درخور است لیکن معنای فرجامین آن دشوار فهم است.

۳. شاری پوئره! من از هنگام یافت بوداگی، به دستاویزهای گوناگون و از راه تمثیل‌های گوناگون، آموزه‌ی گفته را به گونه‌ای گسترده بازگفته‌ام، جانداران را به دستاویزهای خوب بی‌شمار راه نموده، یاری کردم که دست از دلبستگی‌هاشان بشویند. چرا چنین است؟ دستاویزها، دانش و بینش و پارمیتاهای چنین آمده همه به کمال یافته شده‌اند.

۴. شاری پوئره! دانش و بینش چنین آمده فراخ و بی‌کران، ژرف و فراقهم، بی‌حد و بی‌سامانند. نیرویش، بی‌پاکیش، یکدلی دیانتش، سمدای آزادیش عمیقاً در بی‌کرانه نفوذ کرده است. همه‌ی دَرَمه‌های را که هرگز پیش از آن نبوده به کمال رسانده است.

۵. شاری پوئره! چنین آمده با تمایزات گوناگون می‌تواند استابانه دَرَمه‌ها را روشنگری کند. سخنانش نرم و آراماند و بسی دل‌ها را شاد می‌کنند. شاری پوئره از گوهر بگوییم؛ بودا همه‌ی دَرَمه‌های بی‌حد و بی‌کرانی را که هرگز پیش از آن نبوده کامل کرده است.

۶. شاری پوئره بس کن! دیگر نباید چیزی گفت. چرا چنین است؟ واقعیت دَرَمه‌های آغازین نایاب دشواریفهم راه، که بودا آن‌ها را به کمال رسانده یک بودا و تنها [همان] یک بودا می‌تواند دریابد؛ یعنی چنینی دَرَمه‌ها، چنینی نشانه‌های آن‌ها، چنینی سرشت آن‌ها، چنینی جوهر آن‌ها، چنینی نیروهای آن‌ها، چنینی کنش آن‌ها، چنینی علت‌های آن‌ها، چنینی شرط‌های آن‌ها، چنینی معلول‌های آن‌ها، چنینی پادفاره‌های آن‌ها، و یکسانی مطلق آغاز و انجام آن‌ها را."

۷. آن‌گاه سرور جهان، که می‌خواست این آموزه را دیگرگونه بازگوید این گاتاها را گفت:

۸. پهلوان جهان سنجیدنی نیست.

از خلیان، جهانیان،

و همهی جانداران گوناگون

هیچ‌کس نمی‌تواند بودا را بشناسد

منابع:

1. Stephan schuhmacher
THE RIDER ENCYCLOPAEDIA
OF EASTERN PHILOSOPHY
AND RELIGION, rider 1989

۲. ع. پاشایی، فراسوی فرزانتگی، تاریخ آیین بودا، ناشر نگاه معاصر، ۱۳۸۳

پی نوشت

- 1 Lotus Sutra.
2. Seddhapundarika-Sutra.
3. Land Pure.
4. Tendai.
5. Nichiren.
6. Transcendental nature of Buddha.
7. Possibility of universal liberation.
8. Awakening.
9. Enlightenment.
10. Shavaka.
11. Pratyekabuddha.
12. Bodhisattva.
13. triyana.
14. upaya.
15. Buddha-yana.
16. shraddha.
17. avalokiteshvara.
18. Manifestation.
- 19 dharmakaya.
20. Buddha-nature.